DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
12. juni 1997 *

I sag C-151/96,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Frank Benyon og Xavier Lewis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Irland ved Chief State Solicitor Michael A. Buckley, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg på Irlands Ambassade, 28, route d'Arlon,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Irland ikke har overholdt de forpligtelser, der påhviler det i henhold til EF-traktatens artikel 6, 48, 52 og 58 samt artikel 7 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1251/70 af 29. juni 1970 om arbejdstageres ret til at blive boende på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér (EFT 1970 II, s. 348) og artikel 7 i Rådets direktiv 75/34/EØF af 17. december 1974 om retten for statsborgere i en medlemsstat til at blive boende på en anden medlemsstats område efter dér at have udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed (EFT 1975 L 14, s. 10), idet det har opretholdt love og administrativt fastsatte bestemmelser, som begrænser retten til at få andre fartøjer end fiskerfar-

* Processprog: engelsk.

tøjer optaget i det irske skibsregister til fartøjer, som helt eller delvis ejes af regeringen, en minister, en irsk statsborger eller en juridisk person efter irsk ret,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.C. Moitinho de Almeida, og dommerne C. Gulmann, J.-P. Puissochet, P. Jann (refererende dommer) og M. Wathelet,

generaladvokat: C.O. Lenz
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. april 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 6. maj 1996 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Irland ikke har overholdt de forpligtelser, der påhviler det i henhold til EF-traktatens artikel 6, 48, 52 og 58 samt artikel 7 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1251/70 af 29. juni 1970 om arbejdstageres ret til at blive boende på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér (EFT 1970 II, s. 348) og artikel 7 i Rådets direktiv 75/34/EØF af 17. december 1974 om retten for statsborgere i en medlemsstat til at blive boende på en anden medlemsstats område efter dér at have udøvet selvstændig erhvervs-

virksomhed (EFT 1975 L 14, s. 10), idet det har opretholdt love og administrativt fastsatte bestemmelser, som begrænser retten til at få andre fartøjer end fiskerfartøjer optaget i det irske skibsregister til fartøjer, som helt eller delvis ejes af regeringen, en minister, en irsk statsborger eller en juridisk person efter irsk ret.

2 I section 2 i den irske Mercantile Marine Act (lov om handelsflåden) 1955 bestemmes det bl.a.:

»1) I nærværende lov forstås ved

...

'juridisk person efter irsk ret' en juridisk person, som er oprettet i henhold til irsk lovgivning og undergivet denne, og som har sin hovedvirksomhed i Irland.«

3 I section 9 i Mercantile Marine Act bestemmes:

»Følgende fartøjer anerkendes som irske fartøjer og er, medmindre andet bestemmes i denne lovs section 18(3), berettiget til at føre irsk flag og antage karakter af irsk fartøj:

a) fartøjer, der ejes af staten

b) fartøjer, der fuldt ud ejes af personer, der er statsborgere i Irland (herefter 'irske statsborgere') eller juridiske personer efter irsk ret, og som ikke er registreret i henhold til et andet lands ret

c) andre fartøjer, som er registreret eller anses for at være registreret i medfør af denne lov.«

4 I section 16 i Mercantile Marine Act bestemmes:

»Medmindre andet bestemmes i denne lovs section 19 med hensyn til stater, som anerkender gensidighedsprincippet, opfyldes betingelserne for at kunne eje et registret fartøj eller en andel heri kun af følgende:

a) regeringen

b) en minister

c) en irsk statsborger

d) en juridisk person efter irsk ret.«

5 Ved fremsættelsen af klagepunkterne har Kommissionen sondret mellem den situation, hvor fartøjerne er et redskab til udøvelse af økonomisk virksomhed, og den situation, hvor fartøjerne ikke er et redskab hertil.

6 Med hensyn til det første tilfælde har Kommissionen gjort gældende, at section 9 og 16 i Mercantile Marine Act indebærer en forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, som er i strid med traktatens artikel 52, for så vidt som de begrænser retten til at blive optaget i det irske register og til at føre irsk flag til fartøjer, som helt eller delvis ejes af regeringen, en minister, en irsk statsborger eller en juridisk person efter irsk ret. Det samme gælder ifølge Kommissionen med hensyn til den betingelse, der er fastsat i samme lovs section 2, jf. section 9, hvorefter selskaber, der ejer fartøjer, som er registreret i Irland, skal være oprettet efter irsk ret, være undergivet irsk lovgivning og have deres hovedvirksomhed i Irland. Kommissionen har i denne forbindelse henvist til dom af 25. juli 1991 (sag C-221/89, Factortame m.fl., Sml. I, s. 3905), domme af 4. oktober 1991 (sag C-93/89, Kommissionen mod Irland, Sml. I, s. 4569, og sag C-246/89, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. I, s. 4585), samt dom af 7. marts 1996 (sag C-334/94, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 1307).

7 Kommissionen er endvidere af den opfattelse, at den betingelse, der følger af section 2 i Mercantile Marine Act, jf. section 9, udgør en hindring for de selskabers etableringsfrihed, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 58. Kommissionen har tilføjet, at argumentet om, at registreringen ikke er nødvendig for udøvelsen af etableringsretten, udtrykkeligt er blevet forkastet i dommen i sagen Factortame m.fl., præmis 25.

8 Med hensyn til de fartøjer, som ikke tjener til udøvelse af økonomisk virksomhed, er Kommissionen af den opfattelse, at selv om registreringen af et lystfartøj ikke vedrører betingelserne for beskæftigelse i snæver forstand, er fællesskabsborgernes mulighed for at kunne udøve fritidsaktiviteter i værtslandet en naturlig følge af den ret til fri bevægelighed, der er tillagt dem ved traktatens artikel 48 og 52, som forbyder enhver forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. I henhold til artikel 7 i forordning nr. 1251/70 og artikel 7 i direktiv 75/34 gælder det samme for

personer, som er omfattet af retten til at blive boende på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér. Kommissionen henviser i denne forbindelse til dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 20-23.

9 Irland har erkendt, at det har pligt til at tillade registrering af handelsskibe og lystfartøjer, der tilhører statsborgere i andre medlemsstater eller juridiske personer, der er oprettet efter lovgivningen i andre medlemsstater, som er undergivet denne lovgivning, og som har deres hovedvirksomhed i en medlemsstat. Det har imidlertid gjort gældende, at en fællesskabsborger på irsk rets nuværende udviklingstrin kan etablere sig i Irland og fra denne stat forestå driften af et fartøj, der er registreret i en anden medlemsstat, og at han har samme ret til adgang til irske havne som en irsk statsborger, der er ejer af et fartøj registreret i Irland. Under alle omstændigheder har Irland understreget, at der arbejdes på en ændring af den nugældende lovgivning.

10 Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt sagen kan antages til realitetsbehandling, hvilket Irland i øvrigt ikke har bestridt, bemærkes, at Kommissionen først har fremsat det klagepunkt, at de irske bestemmelser er i strid med artikel 7 i forordning nr. 1251/70 og artikel 7 i direktiv 75/34, i den begrundede udtalelse. Som generaladvokaten har fastslået i punkt 4 i sit forslag til afgørelse, fremgik det imidlertid tilstrækkelig klart af åbningsskrivelserne, hvilket traktatbrud Irland blev beskyldt for, nemlig opretholdelse af visse bestemmelser i Mercantile Marine Act, som ikke var forenelige med traktatens bestemmelser om fri bevægelighed for personer. Gennem disse skrivelser har den irske regering altså kunnet få oplysninger om arten af de klagepunkter, der blev rejst over for den, således at den fik mulighed for at forberede sit forsvar (jf. i denne retning dommen af 17.9.1996, sag C-289/94, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 4405, præmis 17). Heraf følger, at den foreliggende sag kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som den vedrører en overtrædelse af artikel 7 i forordning nr. 1251/70 og artikel 7 i direktiv 75/34.

11 Med hensyn til realiteten er det tilstrækkeligt at konstatere, at Domstolen allerede i dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig har haft anledning til at undersøge, om en lovgivning, der svarede til den omhandlede irske lovgivning, var forenelig med fællesskabsretten.

12 For så vidt angår de fartøjer, der anvendes i forbindelse med udøvelsen af økonomisk virksomhed, har Domstolen anført, at enhver medlemsstat under udøvelsen af sin kompetence til at fastlægge betingelserne for at tildele et skib sin nationalitet skal overholde forbuddet mod forskelsbehandling af medlemsstaternes statsborgere på grundlag af nationalitet, og at traktatens artikel 52 er til hinder for en betingelse, hvorefter fysiske personer, som er ejere eller befragtere af et skib, og — såfremt der er tale om et selskab — selskabsdeltagere og bestyrelsesmedlemmer skal have en bestemt nationalitet (dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 14, hvori der henvises til dommen i sagen Factortame, præmis 29 og 30). Desuden er den irske lovgivning i strid med traktatens artikel 52 og 58, i det omfang den stiller krav om, at juridiske personer, der ejer skibe, skal være oprettet efter og undergivet irsk lovgivning, og at de skal have deres hovedvirksomhed i Irland, og i det omfang den derfor udelukker registrering eller drift af et skib fra en sekundær etablering som f.eks. et agentur, en filial eller et datterselskab (dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 19).

13 For så vidt angår de fartøjer, som ikke anvendes i forbindelse med udøvelsen af økonomisk virksomhed, har Domstolen i dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig bemærket, at fællesskabsretten garanterer enhver statsborger fra en medlemsstat såvel retten til at rejse ind i en anden medlemsstat for dér at udøve lønnet beskæftigelse eller selvstændig virksomhed som retten til at bo dér efter at have udøvet en sådan virksomhed. Imidlertid er adgangen til fritidsaktiviteter i denne medlemsstat en naturlig følge af retten til fri bevægelighed (præmis 21).

14 Heraf følger, at en sådan statsborgers registrering i værtslandet af et lystfartøj henhører under bestemmelserne i fællesskabsretten vedrørende den frie bevægelighed for personer (dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 22).

15 Derfor er den irske lovgivning, hvorefter kun irske statsborgere har ret til at få et lystfartøj, som de er ejere af, registreret i Irland, i strid med traktatens artikel 6, 48 og 52 samt med artikel 7 i forordning nr. 1251/70 og artikel 7 i direktiv 75/34 (dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 23).

16 Af de anførte grunde må det fastslås, at Irland ikke har overholdt de forpligtelser, der påhviler det i henhold til traktatens artikel 6, 48, 52 og 58 samt artikel 7 i forordning nr. 1251/70 og artikel 7 i direktiv 75/34, idet det har opretholdt love og administrativt fastsatte bestemmelser, som begrænser retten til at få andre fartøjer end fiskerfartøjer optaget i det irske skibsregister til fartøjer, som helt eller delvis ejes af regeringen, en minister, en irsk statsborger eller en juridisk person efter irsk ret.

Sagens omkostninger

17 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. Irland har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) **Irland har ikke overholdt de forpligtelser, der påhviler det i henhold til EF-traktatens artikel 6, 48, 52 og 58 samt artikel 7 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1251/70 af 29. juni 1970 om arbejdstageres ret til at blive boende på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér og artikel 7 i Rådets direktiv 75/34/EØF af 17. december 1974 om retten for statsborgere i en medlemsstat til at blive boende på en anden medlemsstats område efter dér at have udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed, idet det har opretholdt love og administrativt fastsatte bestemmelser, som begrænser retten til at få andre fartøjer end fiskerfartøjer optaget i det irske skibsregister til fartøjer, som helt eller delvis ejes af regeringen, en minister, en irsk statsborger eller en juridisk person efter irsk ret.**

2) **Irland betaler sagens omkostninger.**

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Jann Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. juni 1997.

R. Grass J.C. Moitinho de Almeida

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling